

AFK

AMATÖRFOTOGRAFKLUBBEN I HELSINGFORS rf
Tölögatan 52
00250 HELSINGFORS

Mars 2007

MÅNADSMÖTE

torsdagen den 29 mars klockan 18.30

Mötet börjar med en **frågekvart**.

Robert Perander, årets fotograf i AFK 2006, berättar om
”Att ställa ut” på basis av egna erfarenheter.

Traditionstävling för egenhändigt gjorda traditionella svartvita kopior och bilder i ädelförfaranden. Fritt motiv. Högst tre bilder per deltagare. Segraren får en inteckning i **vandringspriset ”Tradition**.

Tävlingsbidragen till Månadens bild lämnas in vid mötets början eller på förhand till tävlingssekreteraren, eller minst två dagar före mötet till Foto-Hasse Ab, Stora Robertsgatan 2.

ESTLAND BLEV SAVOLAX

Arrangörskommittén för AFK:s planerade vårutfärd till Estland trodde sig vara ute i lagom tid, men blev överrumplad av hur populärt det är att åka över Viken på Kristihimmelsfärdsdagen med åtföljande veckoslut. Inte ens båtresan tycktes längre gå att ordna.

Man har därför sadlat om och valt **Nyslott** till utfärdsmål. Den vattenomflutna staden med sin borg mitt i Insjöfinland behöver knappast någon närmare presentation. De flesta av dem som hade anmält sig till en Estlandsresa plus ytterligare några hänger med till Savolax. För att alla intresserade skall ha möjlighet att komma med har **anmälningstiden förlängts till onsdagen den 4 april**. Anmälningar kan skickas till **Ghita**

Thomé som e-post (ghita.thome@kolumbus.fi) eller textmeddelande eller ringas in på kvällstid till hennes mobil (050-3676486) eller hemtelefon (09-170342).

Starten sker torsdagen den **17 maj på morgonen** och hem kommer vi söndag kväll **den 20**. Resan görs i egna bilar så att bilägarna ger skjuts åt de billösa mot deltagande i körkostnaderna. I Nyslott bor vi på Perhehotelli Hospitz med Olofsborg inom synhåll. Ett dubbelrum kostar 40 € per person och natt och ett enkelrum 70 €. Frukost ingår. AFK-arnas familjemedlemmar och andra nära och kära är som vanligt välkomna med. Värt att minnas är också att bilder som tagits under utfärden får delta i **vårutfärdstävlingen** i september, där segraren får en inteckning i den ärevärdiga vårutfärdspokalen.

FEBRUARIMÖTET: FOTOGRAFI SOM TERAPI

Gäst på mötet var Miina Savolainen, fotograf och socialpedagog, som berättade under rubriken "Den underbaraste flickan i världen – hur jag vill bli sedd". Det handlade om en utsatt grupp i samhället, flickor på barnhem som tidigt fått uppleva för mycket våld, missbruk och störda familjerelationer. I cirka 15 år har Miina lett ett projekt där man använt sig av fotografi för att bygga upp flickornas självbild, identitet och självacceptans. Varligt har man låtit flickan få huvudrollen i planeringen av en fotografering av henne, och det har gällt allt från miljön, oftast naturlandskap, till klädsel, rekvisita och situation.

Fotografierna har man sedan sett på och diskuterat tillsammans, men det slutliga bildurvalet har varit flickans. Bilderna har gett henne möjlighet att känna sig hel, värdefull och – mycket viktigt – sedd. Hon har fått byggstenar för sin identitet och livshistoria. Att acceptera sig på foto är ett steg mot att acceptera sig själv.

Miina menade också att fotografens attityd har betydelse för resultatet. Hellre än att som ofta se fotograferingen som ett försök att fånga något förgångligt borde den bestämmas av kärlek och fotografiet vara ett kärleksbevis. Fotografen borde också vara beredd att utsätta sig själv för fotografering när så krävs.

För närvarande är Miina engagerad inom Kamera-seura i ett fototerapeutiskt projekt kring faderskap.

Så följde Månadens bild med temat "Kvinnan". Domaren Miina deklarerade att hon vid sidan av konstnärlig och teknisk kvalitet skulle fästa stor vikt vid behandlingen av tävlingstemat. Resultat:

Färgbilder

- I **Mikael Albrecht:** Kulturkrock
"En aktuell bild som på ett fungerande sätt tar fasta på det att kvinnan i vår västliga kultur definieras via blottande, medan hon i en östlig förutsätts skylla sig. För tankarna till invandrar-kvinnors identitetsbygge."
- II **Robert Perander:** Kvinna och tavla
"Bildens, som bygger på en traditionell speglingssidé, kan ses antingen som en parallellställning av en gammal och en ung kvinna eller som samma kvinna i olika tidsplan. Med enkla visuella medel skapas både en ögonblicksbild och en skiktad bild. Fin färgvärld."
- III **Ghita Thomé:** Modergudinna
"En fin idé att fotografera mönstret i klippan som förvånande realistiskt liknar en antik grekisk keramikmålning. Bra färger."

Hedersomnämningen

Barbro Elfström: Paus

"En kvinnas avspända blick på kvinnokroppen. Något av inåtvänd bastustämning."

Ghita Thomé: I mormors hatt

"Bildens berättar om hur kvinnorollen nedärvs. Äkta lycka i flickans uttryck."

Svartvita

I **Tua Rahikainen:** Paula i funderingar

"En berörande bild med rått svartvitt ljus, som associerar till krogstämning. Man undrar vilket levtt liv som ligger bakom minspelet. Emotionellt talande, poetisk."

II **Peter Eriksson:** Höga klackar?

"En klassisk svartvit bild som ser med humor på kvinnlig koreografi och på hur viktiga skorna kan vara."

III **Christine Saarukka:** Mor och barn

"En fin stund av närhet vid livets början. Stark sinnlighet, man känner nästan babys doft. För tankarna till hur ett eget barns födelse är en vändpunkt i kvinnans liv."

Hedersomnämningen

Robin Hackman: Äldsta kvinnan i församlingen

"Klassisk svartvit bild med speciellt stämningsskapande ljus som skildrar en gemenskap i nedtonad kvinnlighet. Berättar, i en tid av ungdomsdyrkan, på ett berörande sätt om en annan tids kvinnor."

Robert Perander: Man älskar kvinna

"Kvinnans blick vill förmedla något, men markerar samtidigt distans. Bilden har en viss arrangerad prägel som gör att den eftersträlvade närheten saknas. En fin svartvit utskrift med djupa toner."

Publikens favorit

Robert Perander: Kvinna och tavla

Peter Eriksson: Höga klackar? II:a i svartvita klassen. Originalen direkt polaroidbild.

Drömmars uppfyllelse

I åratal har vi talat om att klubben borde få en egen broschyr, att användas för medlemsvärning och för att göra reklam för oss i största allmänhet. All världens utprintade "heimlaga" affischer har jag själv varit med om att åstadkomma för utplacering på strategiska ställen, och det har nog känts ganska frustrerande. Men nu har vi äntligen fått det vi drömt om! En riktig proffsigt gjord hopvikbar broschyr i flerfärgstryck! Mannen bakom verket är klubbens labbmästare Mikael Albrecht. Som layouthjälp har han haft Nina Sederholm. AFK:aren Mikael Reuter har sakkunnigt granskat språkdräkten. Både text, bilder och layout har stötts och blötts i styrelsen i otaliga rundor, så om det finns något att klaga på, är det hela styrelsen som skall ha stryk. Medan hedern och äran tillhör endast Mikael och hans medhjälpare!

Tanken är att detta vackra lilla blad skall spridas, helst lika genomtänkt som det skapades. Vi har låtit trycka en upplaga på 400 ex. och priset per broschyr är 74 cent (i gamla pengar ca 4,50), så det skadar inte att skänka en tanke åt var man placerar den. Må nu varje medlem som tror sig ha intresserade bekanta eller har kontakt till någon tänkbart intresserad krets av människor ta åt sig några på Månadsmötet eller från labbet eller be att få per post. Vi har redan lagt ut några på Luckan, några på Arbis, en på Practicum (jag hade bara en just då). Var annanstans? Labbet och Kameraseura förstås, Arcada, Konstindustriella, Hanken, i egen ficka att ha till hands...?

Jag hoppas innerligt att ni alla skall tycka om broschyren och med glädje ge den spridning!

I skrivande stund sitter jag i Österbotten i min allra pyttigaste lillstuga, den på 7,4 kvadratmeter. Ute är det blött och grått. Jag föredrar definitivt vädret sådant det var vid förra besöket här - 32 minusgrader, knarr under stövlarna och en halv meter gnistrande snö. Men tiden går, våren kommer och mitt större hus här intill blir allt färdigare. Snart bär jag in de möbler jag sparar från föräldrahemmet (lagrade i en kusins extrahus här i närheten). Ett matbord, ett hörnskåp, en soffgrupp i chippendalstil (vilken bjärt kontrast i en stockstuga!). Den helvita kakelugnen står som läcker symbol för drömmen som nu blir uppfylld. Vi hade kakelugnar i mitt barndomshem, vackra kakelugnar. Jag har saknat dem och längtat efter att åter få äga en. I drömmar lär hus representera drömmaren själv. I mitt alldeles verkliga stockhus finns kanske hela mitt liv?

Jag har dokumenterat nästan varje byggskede från grävskopans första glufs i marken till sista kaklets applicerande på kakelugnen. Alltid har jag tyvärr inte varit på plats med min kamera - jag bor och jobbar ju dock i huvudstaden, 500 km söderut. Men massor av bilder finns på datorns hårddiskiva. Måste se till att göra backup, så jag inte sen behöver slita mitt hår om datorn tiltar. Göra det nu, strax, inte vänta! Inte heller med att skriva sitt testamente skall man vänta tills det är för sent.

Och sina drömmar skall man ta på allvar och hålla fast vid. Det kan hända att man då lyckas uppfylla dem.

Christine

Problem med digitaliseringen?

Digitaliseringen är ett aktuellt ämne både för TV-tittare och för fotografer. AFK erbjuder ingen hjälp med den krånglande digiboxen, men nog åt den desperata digifotografen. Det har under den senaste tiden förts en diskussion om digicirkeln innehåll och framför allt dess avancerade nivå, vilken inte betjänar nybörjare. Man kan bara konstatera att kritiken är befogad. Om en mindre grupp trogna besökare gör upp programmet sinsemellan så går gruppen lätt framåt så fort att nybörjare har svårt att haka på.

Därför har vi beslutat att göra ännu en **ändring i programmet** och på digicirkeln i mars behandla de fundamentala frågorna. Hur kopplar man

kameran till sin dator? Hur för man över bilderna? Kan man fortfarande beställa bilder från en fotoaffär eller måste man ha egen skrivare? Osv. osv. Alla som känner sig osäkra i den digitala världen är hjärtligt välkomna. Ta med digikameran (och datorn om den är av bärbar modell). Cirkeln träffas i labbet den sista onsdagen i månaden, dvs. kvällen före månadsmötet. Mars månads digicirkel hålls alltså den 28.3 och börjar klockan 18:30.

Vi kommer också under kvällen att diskutera behovet av en separat **digidag för nybörjare** senare under våren. Under digidagen skulle vi ha tid att repetera och fördjupa det vi behandlar i digicirkeln.

Mikael Albrecht

BLANDADE BILDER OCH HÖGSÅRABILDER PÅ WEBBEN

Som vi berättade i februari finns utställningen Blandade bilder nu till beskådande på Internet. De nio AFK-fotografernas sex bilder var nås enkelt via en länk på klubbens hemsida (se adressrutan i cirkuläret). Utställningen är försedd en upplysande informationstext och besökarna har möjlighet att kommentera bilderna. Webbutställningen har också en räknefunktion som visar att över tusen besök redan har gjorts på utställningen, av dem några hundra från utlandet. Koordinator för Blandade bilder är **Robert Perander**.

AFK:s hemsida länkar också besökaren vidare till en utställning som heter **Högsåra, en pärla**. Där visas ett drygt femtiotal fotografier av tio AFK:are som deltog i klubbens vårutfärd till Högsåra 2006. Information om utställningen har gått till Högsåraborna. Också den här utställningen har försetts med en introduktionstext och en räknare. Den främsta arbetsmyran när det gäller att lägga ut Högsårabilderna på webben har varit **Katja Virolainen**.

FÖRSLAG TILL TÄVLINGSTEMAN

I maj kommer styrelsen att slå fast och publicera tävlingsprogrammet för säsongen 2007-2008. Medlemmarna är därförinnan välkomna att lämna in förslag till tävlingsteman. Det gäller närmast teman för deltävlingarna i Månadens bild. Förslagen skall lämnas in skriftligt till tävlingssekreteraren **Henri Jalo** (se adressrutan) **senast på månadsmötet 26.4**. Ett begränsat antal väl genomtänkta förslag är att föredra framför långa ostrukturerade listor med tävlingsmotiv.

VÄLKOMNA

kan vi denna gång hälsa de nya medlemmarna Johan Sirén och Henrik Thorsen.

INTE UNDER GLAS

Av förekommen anledning påminner vi om följande bestämmelse i klubbens tävlingsregler: "Påsikt-bilder får inte vara monterade under glas."

NYCKELPANTEN

Klubbens skattmästare påminner om att labbnickelpanten numera är 30 €.

AKTIVITETSKALENDER FÖR AFK T.O.M. APRIL 2007

Aktivitet	Datum	Kl.	Plats	På programmet/Anmärkningar.
Bildcirkeln	To 22.3	18.30	Barnhemsgränd 1	Pehr Snellman: Porträtt i hemförhållanden (utan blyt)
Digicirkeln	On 28.3	18.30	Tölögatan 52	Mikael Albrecht & Robert Perander: Digitalfotograferingens grunder Diskussion om digitalfotodag för nybörjare
Månadsmöte	To 29.3	18.30	Barnhemsgränd 1	Robert Perander: Att ställa ut Traditionstävling för egenhändigt framställda traditionella svartvita kopior och bilder i ädelförfaranden
Bildcirkeln	To 19.4	18.30	Barnhemsgränd 1	Principer för bildbedömning (inledaren öppen). Beslut om septembermötets program.
Digicirkeln	On 25.4	18.30	Tölögatan 52	Pehr Snellman: Från färg till svartvitt
Månadsmöte	To 26.4	18.30	Barnhemsgränd 1	Månadens bild: "Vänskap" Programmet i övrigt t.v. öppet
Förslag till tävlingsteman 2007-2008	Senast to 26.4			Skriftligt till tävlingssekreteraren Henri Jalo på månadsmötet eller per mejl

Faces

Lördag förmiddag, ännu nästan tomt på Wayne's. Jag sätter mig med en kopp grönt te vänd mot en pelare där ett av Pehr Snellmans kvinnoporträtt hänger. Det ljusa håret och axlarnas konturer har det skimmer som man förr åstadkom med ett soft-filter, och jag vill studera det närmare, så jag stiger upp och går fram till bilden. Men i takt med att min synvinkel på bilden växer reflekteras ljuset från allt fler taklampor i bildramens glas, och jag inbillar mig att kvinnan säger: här finns jag nog bakom glaset, om du tog bort det kunde vi få kontakt! Hennes budskap låter jag gå vidare – om jag kunde skulle jag bannlysa glaset när det gäller utställningslokaler som saknar specialbelysning, alltså bland annat Wayne's. Går man längre bort från bilderna minskar synvinkeln och reflexerna från taklamporna försvinner, men lamporna belyser ju ändå hela rummet, vilket svagt speglas i glaset. Men detta var en kritik av glaset, inte av bilderna.

Christine signerar med blyerts sina bilder "Saaru", utom en bild där det ser ut att stå Saaruca. Söker fotografen sin identitet? Har det någon psykologisk betydelse att "kk" är bortlämnat? Jag tycker om ord som veitikka, pontikka, Saaruca. "Saaru" – skrivet med mycket mjuk blyerts – verkar flyktigt, snabbt, mjukt, och Saarus sex bilder är också snabbt fångade impressioner där tekniken är en bisak.

Främst tycker jag om porträttet av Clas Feiring i vandrardräkt, med händerna i kors i famnen, glasögonen hängande snett om halsen, huvudet lutande snett åt andra sidan, en fin, oplanerad komposition. Bra är också den lättklädda kvinnan på sängkanten, med svart hatt på huvudet. Ett knä kommer in från vänster, en arm går ut åt höger, ett axelband hänger. Aningen oskarpt, aningen grått, härligt desorganiserat! En bild visar ett mans- och ett kvinnoansikte vända mot varandra, hans hand mot hennes kind. Den kraftiga oskarpan ger en känsloladdning, men den är inte helt övertygande. Hur hade bilden verkat som skarp, sämre eller bättre? Samma bild

finns också i litet format på introbladet, och det verkar bättre. Nära varandra hänger ett Saaruca- och ett Snellman-porträtt med samma enkla komposition – liggande format, mörk bakgrund, huvudet nära högra kanten. Pehrs bild fungerar bättre, för att bakgrunden har fina detaljer, Christines bild har jämnsvart bakgrund, varför skall man då se så mycket av den?

Pehr signerar på sina bilder hela namnet med små, prudentliga digitala bokstäver, och copyright-tecknet framför. Hans bilder har genomtänkta kompositioner, och hans digitala teknik är superb. Mest iögonenfallande är porträttet av en kvinna med halva ansiktet dolt bekom ljusa tygveck i diagonal riktning, så att endast ett mörkt öga ser mot betraktaren. Idén har använts av vår fina porträttfotograf Trond Hedström på 50-talet, och av Irving Penn för ett Porträtt av Pablo Picasso (döljande halva ansiktet bakom en uppslagen krage). Som postmodernisterna sade, är allt redan fotograferat, men allt kan fotograferas om i oräkneliga variationer på gamla teman. Vi fotograferar ju naturen och livet, vilka ständigt förnyas. Subtillt är porträttet av en liten flicka mannekängmässigt tittande över en bar axel mot kameran, med en ostyrig hårtofs över skulden mot vit bakgrund. Bilden är tonad och vackert kornig – digitalt förstås!

Liksom på Jan Eklunds och Robert Peranders mycket mer omfattande utställning på Zebra visar Christines och Pehrs utställning kontrasten mellan två sätt att fotografera människor: spontant eller planerat. Ibland kan betraktaren bli osäker. Alla Pehrs bilder behöver ju inte vara planerade för att tekniken är så perfekt, alla Christines bilder behöver inte vara spontana för att tekniken inte är på toppen.

Prolle

Utställningen Faces hänger på Wayne's Coffee, Alexandersgatan 11, åtminstone fram till slutet av mars. Öppet vardagar 8-20, lördagar 10-20 och söndagar 13-20.

Vår man i Paris:

Lee Friedlander och Joel Meyerowitz

Så lika, men ändå så olika.

Jeu de Paume (vid Concorde) respektive Jeu de Paume Sully (i Marais-kvarteren) ställde ut fotografier av dessa två tungviktare inom ramen för Mois de la Photo 2006 och utställningarna pågick in i januari 2007.

Det tog sin tid att smälta och ta till sig dessa verk. Och inte blev det lättare av att Lee Friedlander gör klart för åskådaren att motiven är ORDINÄRA och avsikten med fotografierna är att berätta om det ORDINÄRA, medan Joel Meyerowitz kallar denna sin första utställning i Europa för «Out of the Ordinary». Det är klart provokativt upplagt, det är väldigt nordamerikanskt och det är mycket bra gjort.

Bägge fotograferna är samtida, Lee Friedlander är född 1934 på amerikanska västkusten (hans finska mor immigrerade till USA i barndomen, men dog 1940). Lee började fotografera på egen hand som ung och blev starkt inspirerad av Walker Evans och Robert Frank.

Joel Meyerowitz är född 1938 på östkusten och började fotografera vid 24 års ålder. Han är närmast inspirerad av Henri Cartier-Bresson och Garry Winogrand.

Bägge har alltså gatufotografi som gemensam nämnare, men på olika sätt. Joel visar enstaka situationsbilder från det ordinära gatulivet, vilka reflekterar en speciell samhällsatmosfär, och Lee visar serier av exceptionella bilder likaså från det ordinära gatulivet och precis med denna nyans.

Lee Friedlanders stora utställning (477 bilder i svartvitt + 6 i färg) fick till min förvåning ett ganska tamt och svalt mottagande och rätt så många negativa kritiker. Kanske dialogen med Joel Meyerowitz' utställning inte var marknadsförd på rätt sätt. Friedlanders bilder sträcker sig från 1960-talet in på början av 2000-talet och skildrar det urbana USA «som det är», på ett personligt och lyriskt sätt bl.a. med hjälp av mycket grafik i fotografierna.

Jag erkänner att jag såg Lee Friedlanders utställning två gånger innan jag kunde uppskatta hans verk, konfunderad av att inte ha upptäckt pudelns kärna under första besöket. Dessutom kan man knappast avnjuta en enstaka bild av honom, inte ens en grupp om tio bilder, utan det behövs fler

bildgrupper för att få ett grepp om honom. Det är denna konstanta stil som ger ryggrad och bilderna och åt Lee Friedlanders synsätt. Hur ofta dömer inte var och en av oss en fotograf på basis av några få bilder?

På 1970-talet, då färgfilm hade varit tillgänglig för amatörfotografen i några decennier och började bli lite banal, för att inte säga vulgär, och det inte längre var «inne» att fotografera i färg, valde Joel Meyerowitz i motsats till många andra att utan komplex fortsätta med färgfilm och göra bra ögonblicksbilder.

De 115 bilder som Joel Meyerowitz ställde ut kan avnjutas var för sig, de är alla unika på var sitt sätt. En del är sublimalt estetiska, som till exempel paret som försvinner in i ångan en vinterdag på gatan i New York eller hans bilder av simbas-sänger i Florida vid solnedgången eller av pelare på en veranda vid Atlanten. Varje bild är en ögonblicksbild mitt emellan ett förflutet och en framtid så att betraktaren eggas att i sin fantasi se ett händelseförlopp.

Har Joel Meyerowitz tagit lika många gatubilder som Lee Friedlander, men bara gjort ett annat strategiskt val för utställningen? Det vet ingen. Lyckligtvis finns det ännu levande mysterier.

Som en tilläggsinformation kan nämnas att Joel Meyerowitz var den enda fotograf som efter lång och idog daglig påtryckning fick tillåtelse att fotografera uppröjningen efter katastrofen i World Trade Center 11.9.2001. Detta resulterade in en bok med 400 färgfotografier som publicerades på femårsdagen av händelsen. Boken var resultatet av nästan dagliga fotograferingar av röjningsarbetet och det som fanns kvar fram till juni 2002. Det var modigt av Joel, som inte gav sig in på en lätt uppgift. Bilderna är självklart dramatiska, men inte spektakulära. Tidsmässigt ligger det inträffade kanske för nära inpå för att kunna betraktas på ett objektivet sätt genom en kameranlins eller i tryck.

En rolig grej på Joels utställning var datorerna som gav besökaren möjlighet att komponera sin egen utställningskatalog med favoritbilderna och få den tryckt och hemskickad mot en rimlig penning. Också jag gjorde mig en egen.

Gatufotografering är väldigt intressant men mycket krävande om det fotografen ser skall förmedlas till åskådaren. Lee Friedlander och Joel Meyerowitz är helt klart fotografer som kan lära och inspirera.

Peter Eriksson
erikssonpeter@wanadoo.fr

Skakdämpning

Med tysk grundlighet har Foto Magazin i sitt januarinummer 2007 benat ut problemen med dämpning av kameraskak, i Sverige numera kallat skakreducering. Kärt barn har många namn, jag kallar det skakdämpning. Speciellt intresse kan testen ha för att tidningen jämfört några av de mest populära DSLR-kamerorna. Canon EOS 400D, Nikon D80, Pentax K 100D och Sony Alpha 100 testades med 200 mm brännvidd och 1/640, 1/320, 1/160 och 1/80 s exponering, på fri hand, med och utan skakdämpning. Förbluffande var att det var väldigt stor skillnad mellan kamerorna redan utan dämpning. Canon gav 0 % skarpa bilder vid 1/160 och 1/80 s, medan Nikon och Pentax gav 40 % och 30 %, Sony 30 % och 20 %.

Förklaringarna är delvis överraskande. Till Canon valdes ett dyrt, tungt (1,5 kg) och långt objektiv med utomordentlig skärpa, och därför var den uppmätta skillnaden mellan en skakad och en oskakad bild tydligare än för Nikon och Pentax, som var försedda med sämre objektiv, vilket gjorde det svårare att se skillnaden när också "skarpa bilder" var en aning suddiga. Sony hade samma objektiv som Canon, men utan inbyggd skakdämpning, och det vägde då 1,3 kg.

Balansen mellan objektivets och kamerahusets vikt har också betydelse. Canon med det lättaste kamerahuset och det tyngsta objektiv hade den sämsta balansen, följd av Sony, medan Nikon med det tyngsta kamerahuset och ett lätt objektiv hade den bästa balansen för frihandsfoto. Med dämpningen påkopplad och 1/80 s exponering hade Canon bara 10 % skarpa bilder, medan de andra tre kom upp till 50 %, och man undrar över den stora skillnaden mellan Canon och Sony med lika långa och nästan lika tunga objektiva. Vid 1/640 kom alla upp till 100 % skarpa bilder, Nikon och Sony också vid 1/320. Vid 1/160 nådde Nikon och Sony 90 % skarpa bilder, Canon och Pentax bara 50 %. Orsaken till att objektiv med så olika egenskaper användes var att varken Canon eller Sony har någon lättare och billigare skakdämpande 200 mm zoom. Den väsentliga lärdomen av testet så här långt är att man

för skakfria bilder skall ha en tung kamera med gott grepp och ett kort objektiv.

Det här provade jag med min Nikon 200D, som är ännu tyngre än 80D. Jag jämförde en väldigt lätt telezoom (450 g) med en väldigt tung (1550 g), vardera ställda på 200 mm, och det behövdes inga provbilder, för det var helt tydligt att bilden i sökaren skakade mer med det tyngre och längre objektiv. Den avgörande skillnaden är att man med ett lätt objektiv kan hålla kamerahuset tryckt mot pannan med båda händerna medan armbågarna stöds mot bröstkorgen. Om objektivet däremot är långt och tungt måste vänstra handen stöda objektivet, armbågen får inte lika bra stöd mot bröstkorgen och kameran trycks mot ansiktet bara med högra handen. Inte alls bra.

En gammal tumregel säger att med 200 mm brännvidd kan man exponera 1/200 på fri hand, men de testade DSLR-kamerorna har mindre sensor än det gamla filmformatet, och vi räknar därför med 300 mm och den säkra tiden 1/300 s. Testen visar en mindre effekt av skakdämpningen än väntat, framför allt då producenterna skryter med 2-3 bländarstegs förbättring. Medeltalet för de testade kamerorna blir att man utan skakdämpning med 1/80 s måste ta 3-4 exponeringar för att få en skarp bild, medan det räcker med två exponeringar med stabiliseringen påkopplad. Det här är ju en förbättring på knappt ett bländarsteg! Trots de dåliga resultaten upprepar artikeln i Foto Magazin producenternas uppgifter om en förbättring på två och till och med tre bländarsteg för de nyaste versionerna av systemet.

Pentax och Sony dämpar skakningen med två hyperkänsliga gyrosensorer, som reagerar för minsta rörelse och via elektromagneter flyttar sensorn så att bildutsnittet hålls oförändrat under exponeringen. Systemet fungerar alltså oberoende av objektivet, nackdelen är att utrymmet för sensorns rörelser är begränsat. Canon och Nikon bygger in skakdämpningen i objektivet, som har en rörlig linsgrupp. En nackdel är här att objektivets egenskaper försämras en smula då centreringen av en linsgrupp förändras, en annan är kostnad och vikt om man vill ha mer än ett skakdämpat objektiv. (vänd)

Gyrosensorerna mäter skakningens riktning och snabbhet minst 1000 ggr/s, vilket fungerar fint så länge rörelsen ännu under följande tusendedelar fortsätter utan förändring efter det exponeringen börjat. Kameraskak har i allmänhet en frekvens på bara 0-20 Hertz (20 vibrationer/s), så vid korta exponeringar är det inte stor risk att gyrosensorerna skall styra bilden åt ett håll när kameran redan bytt riktning åt ett annat håll. Men exponerar man 1/10 – 1/20 s ska man inte lita för mycket på skakdämpningen. Enligt tumregeln ska man ju kunna exponera 1/20 s med ett 20 mm vidvinkelobjektiv, men då är nyttan av skakdämpningen tvivelaktig.

Nuvarande skakdämpningssystem kan bara korrigera en vinkelrörelse höger-vänster och uppåt-nedåt. Pentax har patent på ett system för att korrigera en vridning av kameran runt den optiska axeln, men det är inte någon vanlig situation. Däremot är det vanligt vid närbildstagnung att fotografen gungar framåt och bakåt, utan att kamerans riktning förändras. Bilden växer och krymper i sökaren, och det kan inte kompenseras. Inte heller en gungning i sidled kan kompenseras, om kamerans "kompasskurs" är oförändrad.

Praktisk erfarenhet har jag själv av Konica Minolta A2 med rörlig sensor – samma system har numera ärvts av Sony. Det är svårt att på 20x30 cm kopior skilja mellan helt

skarpa och aningen mindre skarpa bilder, men upplevelsen av att se genom sökaren utan skakdämpning och så koppla på dämpningen är väldigt övertygande: de knyckiga rörelserna blir lugnt flytande och långsamma.

Med Nikon F80 och 80-400 mm zoom har jag haft svårare att få skärpa, och det beror på objektivet längd och höga vikt, men ändå var skakdämpningen en fördel. Min tro är att Foto Magazin fick nedslående resultat för att deras krav på skärpa överstiger vad gemene man kan upptäcka i sina kopior. Med långa zoomar rekommenderas att man stöder objektivet mot en påse ärter, den formar sig efter objektivet och håller det förvånansvärt stadigt. Ett mycket stabilt stativ kan vara sämre än inget stativ alls, skakdämpningen luras att försöka kompensera en obefintlig rörelse.

Det finns redan 44 kameramodeller med fast objektiv och skakdämpning, bland dem alla elva Panasonic Lumix. Visst är det en finess som är bra att ha, fast den ökar priset och strömförbrukningen. Liksom förr är det skäl att på fri hand inte nöja sig med en exponering. En god idé är att koppla kameran på C (continuous), den första bilden är ofta oskarp, men när man inte längre rör avtryckarfingret kommer det skarpaste exponeringar. Problemet är att hitta den skarpaste.

Prolle

AFK:S ADRESSER

Ordförande Christine Saarukka
Hamnholmsvägen 1 D 58, 00980 Helsingfors
Tfn: 135 21 68 (hem), 040 722 38 49 (mobil)
e-post: christine.saarukka@yle.fi

Vice ordförande Robert Perander
Jungfrusvägen 6 G 34, 02400 Kyrkslätt
Mobil: 040 593 59 33
e-post: robert.perander@kolumbus.fi

Sekreterare Ghita Thomé
Jungfrustigen 4 C 20, 00140 Helsingfors
Tfn: 170 342 (hem), 050 367 64 86 (mobil)
e-post: ghita.thome@kolumbus.fi

Skattmästare Jan Eklund
Elovägen 50, 00660 Helsingfors
Mobil: 040 721 88 72
e-post: jan.g eklund@luukku.com

Labbmästare Mikael Albrecht
Larsviksvägen 2 J, 02320 Esbo
Mobil: 040 550 9349
e-post: mikael.albrecht@f-secure.com

Tävlingssekreterare Henri Jalo
Timmerdammsvägen 1 E 36,
00640 Helsingfors
Tfn: 752 13 03, 040 510 47 83 (mobil)
e-post: henri.jalo@kolumbus.fi

Webbredaktör och vice labbmästare Stig Manderbacka
Backasgatan 95 B A 5, 00610 Helsingfors

Kontaktperson för arkivet Robert Perander (se ovan)

Cirkulärredaktör Clas Feiring
Vargvägen 15 C, 00800 Helsingfors
Tfn: 755 33 24 (hem), 050 568 83 24 (mobil)
e-post: fam.feiring@netlife.fi

Klubbvärd Lars Wernbom
Skarpskyttegatan 18 A 8, 00150 Helsingfors
Tfn: 666 113 (hem)

Biträdande cirkulärredaktör Katja Virolainen
Tölögatan 58 B 37, 00250 Helsingfors
Tfn: 587 45 46 (hem), 050 369 42 76 (mobil)
e-post: katjavirolainen@pp.inet.fi

AFK:s labb: Tölögatan 52, tfn 406 268
Labbokning: OY Foto-Hasse AB, tfn 680 2244, må-fre 9-17 ons 9-18
Labbnnyckelfrågor: Jan Eklund (se ovan)
Bankkonto: Aktia 405549-2154067

Ansökning om medlemskap: Christine Saarukka (se ovan)
Adress-och medlemsfrågor: Jan Eklund (se ovan)
AFK:s webbsidor: www.sksl.fi/afk
E-postinfo: Christine Saarukka (se ovan)